

Naturtypekartlegging ved Storrlineset, Vinje kommune

FAUN RAPPORT 024 | 2022 | Plan og utredning | Espen Åsan, Jon Bjarne Onsøien,
Anne Engh, Linn Eilertsen og Ole Roer

Oppdragsgiver: Sweco AS avd. Seljord

Foto: Espen Åsan, Faun Naturforvaltning

Kolofon

Tittel

Naturtypekartlegging ved Storrlineset,
Vinje kommune

Rapportnummer

024-2022

Forfattere

Espen Åsan

Årstall

2023

ISBN

978-82-8389-132-4

Tilgjengelighet

Fritt

Oppdragsgiver

Sweco AS avd. Seljord

Prosjektansvarlig oppdragsgiver

Alexander Stettin

Prosjektleder i Faun

Espen Åsan

Kvalitetssikret av

Anne Engh, Ole Roer

Emneord

Naturmangfold, naturtyper, rødliste, Natur i Norge, NiN, reguleringsplan, kartlegging.

Antall sider

10 + vedlegg

Sammendrag

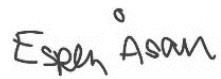
Ved Storrlineset i Vinje kommune er det igangsatt planarbeid med hensikt å tilrettelegge for hytteutbygging. Faun Naturforvaltning AS har på oppdrag for tiltakshaver gjennomført naturtypekartlegging etter Miljødirektoratets kartleggingsinstruks M-2209 i området. Feltbefaring ble første gang gjennomført 7. juli 2022 av Espen Åsan (Faun naturforvaltning) og Jon Bjarne Onsøien (AT Skog SA). Videre ble ny avgrensning av området undersøkt 31. august 2023 av Espen Åsan.

Det ble registrert to naturtypelokaliteter med «boreal hei» innenfor planområdet, en med moderat kvalitet og en med lav kvalitet. Det nevnes at naturtypene er kuttet av prosjektgrensen, noe som vil påvirke vurderingen av lokalitetskvaliteten. En rødlistet lav, blanknål (nær truet), ble registrert under befaring. Det ble ikke registrert fremmede arter i planområdet.

Forord

Vi i Faun vil takke for kartleggingsoppdraget ved Storrlineset i Vinje. Sweco AS er plankonsulent og fører arbeidet med utarbeidelse av reguleringsplan. Alexander Stettin fra Sweco har bidratt med nødvendig bakgrunnsinformasjon til oppdraget. Espen Åsan har vært oppdragsansvarlig fra Faun Naturforvaltning AS. Jon Bjarne Onsøien fra AT Skog SA har bidratt under feltarbeid sammen med Espen Åsan i 2022, mens Espen gjennomførte etterregistreringer alene høsten 2023. Linn Eilertsen i Biota Naturkompetanse AS har bidratt med kvalitetssikring av naturtypedata. Foreliggende rapport oppsummerer kartleggingen av naturtyper som er foretatt ved Storrlineset.

Kristiansand, 29.11.2023

Handwritten signature of Espen Åsan in black ink.

Espen Åsan

Innhold

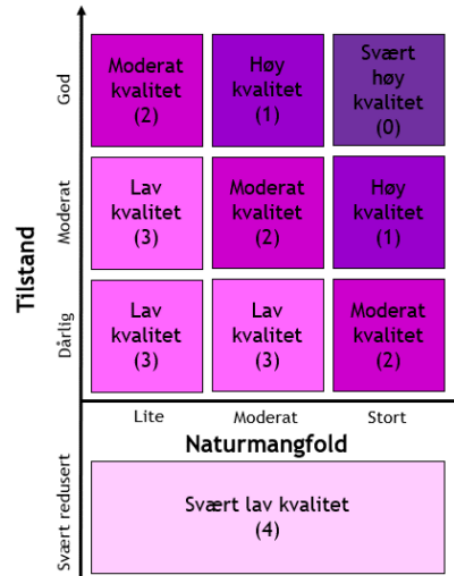
1	Innledning.....	4
2	Planområde.....	4
3	Materiale og metode.....	5
4	Kartleggingsresultat.....	6
5	Virkning av plan og avbøtende tiltak	10
6	Referanser	10
7	Vedlegg.....	11

3 Materiale og metode

I kartleggingen er Naturbase (Miljødirektoratet 2023a) og Artskart (Artsdatabanken 2023a) benyttet for å undersøke kjente naturverdier i kartleggingsområdet. Videre er området befart i felt for å registrere naturtyper etter Miljødirektoratets instruks (Miljødirektoratet 2023b), samt rødlistearter og fremmede arter etter *Norsk rødliste for arter 2021* (Artsdatabanken 2021) og *Fremmedartslista 2023* (Artsdatabanken 2023b).

Naturtypekartlegging

Naturkartlegging skal etter dagens krav følge Miljødirektoratets instruks (MI) og basere seg på kartleggingssystemet Natur i Norge (NiN). Dette er en utvalgskartlegging av naturtyper hvor arter av karplanter, mose, sopp og lav inngår i kartleggingen. I kartleggingen inngår 111 naturtyper som er valgt ut etter kriteriene 1) spesielt dårlig kartlagt naturtype, 2) har en sentral økosystemfunksjon, 3) er en utvalgt naturtype ved forskrift og/eller 4) er rødlistet i henhold til *Norsk rødliste for Naturtyper 2018* (Artsdatabanken, 2018). Ved funn av en naturtype i henhold til instruks vil denne utfigureres og gis en «lokalitetskvalitet» basert på vektning av dens «tilstand» og «naturmangfold» i henhold til skjemaet vist i Figur 2. Variabler for vurdering av tilstand og naturmangfold varierer for ulike naturtyper og følger av instruks.

Figur 2. Skjema for sammenstilling av tilstand og naturmangfold til lokalitetskvalitet etter Miljødirektoratets veileder.

Feltbefaring

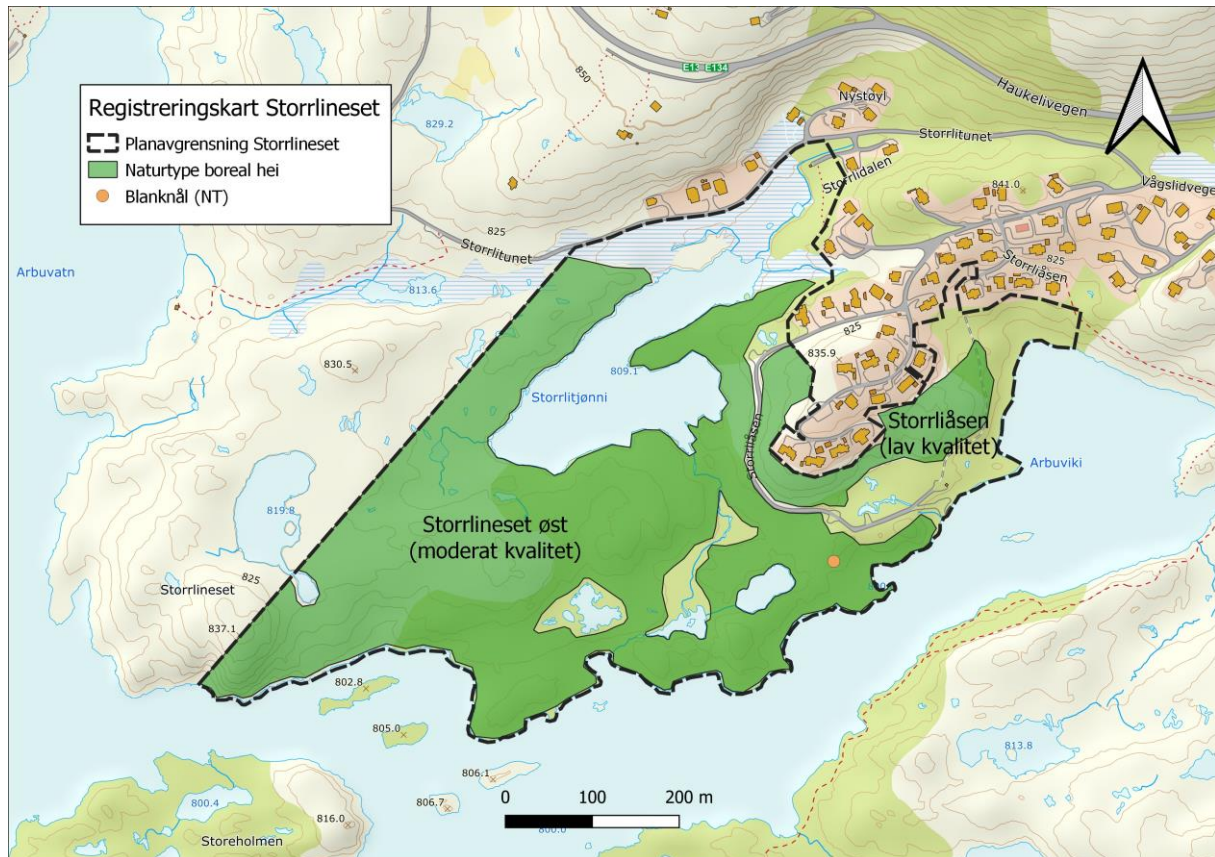
Feltbefaring ble første gang gjennomført 7. juli 2022 av Espen Åsan fra Faun Naturforvaltning AS og Jon Bjarne Onsøien fra AT Skog SA. I 2023 ble området befart av Espen Åsan 31. august. Innenfor planområdet ble det søkt etter naturtyper etter Miljødirektoratets instruks. I felt ble Apple Ipad med NiNapp benyttet for registrering og kartfesting av data. Det ble utfigurert to naturtypelokaliteter med «boreal hei» under feltbefaring. Data lagt inn i NiNapp synkroniseres med en nettdatabase (NiN-Web) hvor informasjon fra all NiN-kartlegging registreres og blir videre tilgjengeliggjort i offentlige baser.

Kartframstilling i rapport er gjort ved hjelp av QGIS med WMS kartlag tilgjengelig fra Kartverket.

For bilder fra planområdet henvises det til vedlegg.

4 Kartleggingsresultat

Med bakgrunn i feltkartlegging ble det registrert to naturtypelokaliteter med «boreal hei» innenfor planområdet ved Storrlineset i Vinje kommune (Figur 3, 4 og 5, Tabell 1 og 2). Den ene naturtypen ble registrert til moderat kvalitet (Storrlineset øst) og den andre med lav kvalitet (Storrlåsen). Det ble funnet en rødlistet lav, blanknål, i kategori nær truet. Blanknål ble funnet sørøst i naturtypen boreal hei Storrlineset øst. Ingen fremmede arter ble registrert i planområdet.

Figur 3. Registreringskart fra feltarbeidet med to naturtyper med boreal hei («Storrlineset øst» og «Storrlåsen»), plassering av rødlisteart (blanknål, nær truet) og kartlagt område innenfor stiplede linje.

Naturtyper

Boreal hei er en truet naturtype i kategori sårbar og har en sentral økosystemfunksjon. Karakteristiske egenskaper ved boreal hei, beskrevet i Miljødirektoratets instruks, er gjengitt under:

«Boreal hei er en åpen naturtype uten et dominerende tresjikt. Naturtypen er dominert av dvergbusker/lyng (røsslyng, dvergbjørk, krekling, einer) og i kalkrike områder av engarter. Boreal hei er et resultat av hogst og rydding av skog og påfølgende sommerbeiting med busdyr. Naturtypen finnes i hele landet, men med tyngdepunkt i mellomboreal og nordboreal bioklimatisk sone. I Sør-Norge er den særlig knyttet til stølsområder i fjellet.»

For mer utdypende, se artsdatabankens sider: https://artsdatabanken.no/Pages/171949/Boreal_hei

Storrlineset øst, boreal hei – moderat lokalitetskvalitet

Naturtypen ved Storrlineset er del av en større naturtype som er kuttet av prosjektgrensen. Arter som blant annet blåbær, røsslyng, tyttebær, krekling, molte, dvergbjørk, einer, bjørk og furu ble registrert. Det ble registrert pågående gjengroing over et større område og ingen spor av beiting ble registrert. Det ble funnet eldre furutrær innenfor naturtypen, men det er gjennomgående yngre trær som dominerer her. Naturtypen er derfor vurdert til tidlig gjenvekstfase, men er nær ved å gå over i sein gjenvekstfase som følge av at bjørk og furu har etablert seg og er på veg til å etablere et dominerende tresjikt. Dette vil på sikt føre til at boreal hei går over i skogsmark om ikke skjøtsel foretas. I praksis vil kraftig gjengroing si at naturtypen reduseres til «svært lav kvalitet» som følge av svært dårlig tilstand.

Tabell 1. Beskrivelsestabell for naturtype Storrlineset øst «boreal hei» (NINFP2310136623) ved Storrlineset.

Lokalitetsnavn	Storrlineset øst (NINFP2310136623)
Utvalgsriterium	Truet naturtype (VU), naturtype med sentral økosystemfunksjon
Tilstandsvurdering	Moderat
Tilstandsbeskrivelse	Tilstand er vurdert til moderat for lokaliteten med bakgrunn i at den er i tidlig gjenvekstfase og at det ikke er spor av beiting. Heia er under gjengroing og vil på sikt få redusert tilstand som følge av dette. Det er i hovedsak bjørk og noe furu som er etablert. Det ble ikke registrert fremmede arter, menneskeskapte objekter eller spor av tunge kjøretøy i lokaliteten.
Naturmangfoldsvurdering	Moderat
Naturmangfoldbeskrivelse	Naturmangfold er vurdert til moderat på bakgrunn av lokalitetens størrelse (omtrent 179 dekar). Lokaliteten er på kalkfattig grunn og består av to kartleggingsenheter. Under befaring ble en rødlisteart i kategori NT registrert, blanknål. Ingen rødlistearter av karplanter, moser, sopp eller lav er kjent fra før. Naturtypen er kuttet av prosjektgrensen og må sees i sammenheng med område vestover.
Lokalitetskvalitet	Moderat kvalitet

Figur 4. Detaljbilder av naturtype boreal hei ved Storrlineset øst. Foto: Jon Bjarne Onsoien, 2022.

Storliåsen, boeal hei – lav lokalitetskvalitet

Naturtypen ved Storliåsen er del av en større naturtype som er delt opp av veg og redusert i størrelse som følge av tidligere utbygging. Naturtypen kan sees i sammenheng med naturtype vestover, men samtidig er det tydelig menneskelig påvirkning og mindre intakt natur innenfor denne avgrensningen. Det er også her registrert pågående gjengroing over et større område og ingen spor av beiting ble registrert. Naturtypen er vurdert til tidlig gjenvekstfase, men er nær ved å gå over i sein gjenvekstfase. I hovedsak bjørk og noe furu har etablert et dominerende tresjikt. Dette vil på sikt føre til at boreal hei går over i skogsmark om ikke skjøtsel foretas. Om gjengroingen pågår over tid vil naturtypen på sikt reduseres ytterligere i kvalitet.

Tabell 2. Beskrivelsestabell for naturtype Storliåsen «boreal hei» (NINF2310147149) ved Storliåsen.

Lokalitetsnavn	Storliåsen (NINF2310147149)
Utvalgsriterium	Truet naturtype (VU), naturtype med sentral økosystemfunksjon
Tilstandsvurdering	Dårlig
Tilstandsbeskrivelse	Tilstand for lokaliteten er vurdert til dårlig med bakgrunn i spor etter ferdsel med tunge kjøretøy. Lokaliteten er i tidlig gjenvekstfase og at det ikke er spor av beiting. Heia er under gjengroing, i hovedsak av bjørk, og vil på sikt få redusert tilstand som følge av dette. Det ble ikke registrert fremmede arter eller menneskeskapte objekter i lokaliteten.
Naturmangfoldsvurdering	Lite
Naturmangfoldbeskrivelse	Naturmangfold er vurderet til lite på bakgrunn av lokalitetens størrelse (omtrent 20 dekar). Lokaliteten er på kalkfattig grunn og består av en kartleggingsenhet. Ingen rødlistearter av karplanter, moser, sopp eller lav ble registrert under befaring og ingen er kjent fra før. Naturtypen er kuttet av prosjektgrensen.
Lokalitetskvalitet	Lav kvalitet

Figur 5. Detaljbilder av naturtype boreal hei ved Storliåsen. Til høyre vises spor av tunge kjøretøy nederst og hytter i bakkant (som ikke inngår i naturtypen). Foto: Espen Åsan, 2023.

Rødlistede arter

Under feltbefaring ble knappenålslaven blanknål (*Calicium denigratum*) registrert (Figur 6), en art som er oppført på rødlista som nær truet (NT). Denne ble funnet sørøst i planområdet. Blanknål vokser på furugadd (stående død ved av furu) i eldre barskog. Arten er truet som følge av reduksjon i bestandsstørrelse. Reduksjon i bestandsstørrelse skyldes igjen reduksjon av habitat som følge av bestandsskogbruk og uttak av trevirke.

Fra tidligere (2022) er granmeis (*Poecile montanus*) og grønnfink (*Chloris chloris*) registrert i området under næringssøk, begge rødlistet i kategori sårbar (VU). Fugl vil ikke inngå i naturtypevurdering, men nevnes i denne sammenheng ettersom naturtypen med stor sannsynlighet er del av leveområdet for overnevnte arter.

Figur 6. Ørsmå «knappenåler» voksende på en eksponert gammel furugadd i planområdet. Foto: Espen Åsan, 2023.

Fremmede arter

Det ble ikke registrert fremmede arter i planområdet under feltbefaring.

5 Virkning av plan og avbøtende tiltak

Virknninger

Virknningen av planen er vurdert helt generelt uten vurdering opp mot konkret og endelig planforslag. Tiltak i ubebygde naturområder vil gi negativt effekt på naturmangfold som følge av tap av natur og leveområder for en rekke arter. Antatt størst negativ virkning vil tiltak i naturtyper etter Miljødirektoratets instruks og tiltak som påvirker rødlistede arter ha.

I planområdet finnes boreal hei med moderat lokalitetsverdi, boreal hei med lav lokalitetsverdi og laven blanknål som de høyeste verdiene for naturmangfold. Videre er naturens egenverdi som leveområde for arter og våtmark viktig. Størst konsekvensgrad av planen gis om rødlistearten ikke hensyntas.

Naturtypene, særlig Storlineset øst med moderat verdi, har verdi som bør hensyntas. Naturtypene er på vei til å gro igjen og vil på sikt gå over til skogsmark, uten naturtypekvalitet etter Miljødirektoratets instruks. Naturtypen rundt Storliåsen er av lav kvalitet og er forringet som følge av bruk av tyngre kjøretøy, endring i naturlige masser og gjengroing.

Avbøtende tiltak

For å motvirke negative effekter for naturmangfold bør man unngå skade og/eller sørge for at avbøtende tiltak gjennomføres. Et tiltak som bør gjennomføres er å bevare grove stående døde trær, særlig treet hvor arten blanknål ble funnet. Planen bør bevare de aller fleste store, grove levende og døde trær innenfor planområdet for å sikre tilgang på leveområder for blanknål.

Det er også mulig å øke naturtypenes kvalitet med rydding av busker og trær (unngå å rydde store levende og døde trær, jf. avsnitt over), samt få på plass et beiter regime som bevarer naturtypen åpen. Dette er mest aktuelt for Storlineset øst. Boreal hei er en semi-naturlig naturtype, altså er den avhengig av fjerning av trær og beiting for å holdes i hevd. I praksis vil denne naturtypen gro igjen (noe den er godt i gang med) om ikke skjøtsel foretas. Naturtypen forsvinner sakte, men sikkert. Dette gjelder også generelt for boreal hei i Norge, noe som er grunnen til at den er på rødlista for naturtyper i kategorien sårbar.

6 Referanser

Artsdatabanken 2018. Norsk rødliste for naturtyper 2018. Tilgjengelig fra:

<https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper>

Artsdatabanken. 2021. Norsk rødliste for arter 2021. Hentet fra:

<https://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021>

Artsdatabanken. 2023a. Artskart. Hentet fra <https://artskart.artsdatabanken.no/>

Artsdatabanken. 2023b. Fremmedartslista 2023. Hentet fra:

<https://artsdatabanken.no/lister/fremmedartslista/2023?TaxonRank=tv>

Miljødirektoratet. 2023a. Naturbase. Tilgjengelig fra:

<https://geocortex02.miljodirektoratet.no/Html5Viewer/?viewer=naturbase>

Miljødirektoratet 2023b. Kartleggingsinstruks - Kartlegging av terrestriske Naturtyper etter NiN2. Veileder M-2209.

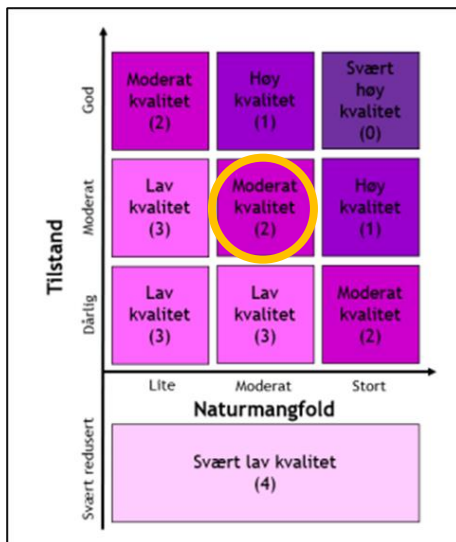
7 Vedlegg

Vedlegg 1. Naturtypebeskrivelse for boreal hei Storlineset øst, fordelt på tilstand og naturmangfold.

Tilstand	Variabel	Trinn
Primær	Beitetrykk (7JB-BT)	1: ingen beitespor
	Rask suksesjon (7RA-BH)	2: tidlig gjenvekstfase
Sekundær	Menneskeskapte objekter (5AB-0, 5BY-0, MdirPRAM)	Ingen registrert
	Fremmedartsinnslag (7FA)	0: uten fremmedarter
	Spor av tunge kjøretøy (7TK)	0: ingen spor etter tunge kjøretøy

Naturmangfold	Variabel	Trinn
Primær	Størrelse	50.000-1.000.000 m ²
Sekundær	Antall NiN-kartleggingsenheter (MdirPRAK) Rødliste-arter (MdirPRRL)	2 Lite til moderat: ≥1 NT/VU/EN/CR

Lokalitetskvalitet

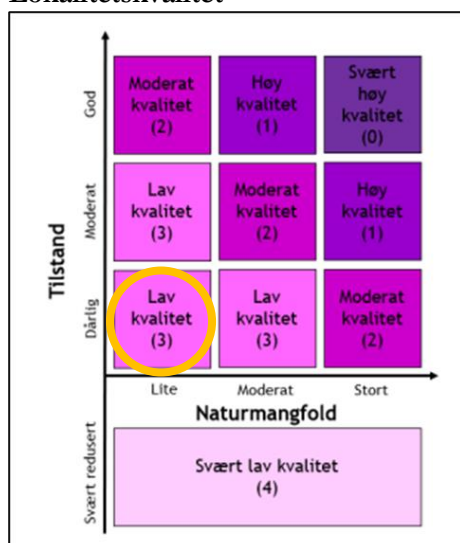

Vedlegg 2. Naturtypebeskrivelse for boreal hei Storliåsen, fordelt på tilstand og naturmangfold.

Tilstand	Variabel	Trinn
Primær	Beitetrykk (7JB-BT)	1: ingen beitespor
	Rask suksesjon (7RA-BH)	2: tidlig gjenvekstfase
Sekundær	Menneskeskapte objekter (5AB-0, 5BY-0, MdirPRAM)	Ingen registrert
	Fremmedartsinnslag (7FA)	0: uten fremmedarter
	Spor av tunge kjøretøy (7TK)	2: 1/16 – 1/2

Naturmangfold	Variabel	Trinn
Primær	Størrelse	<50.000 m ²)
Sekundær	Antall NiN-kartleggingsenheter (MdirPRAK)	1
	Rødliste-arter (MdirPRRL)	Ingen rødlistearter registrert

Lokalitetskvalitet

Vedlegg 3. Fotodokumentasjon av planområdet.

Bilde 1 og 2. Sti/traktorvei i sørøstlig del av planområdet, retning vestover (til venstre) og molte (til høyre) som gikk igjen flere plassert i planområdet. Foto: Espen Åsan, 2022.

Bilde 3. Myrområde og terrenginngrep i nærheten av allerede anlagt hytteområde. Foto: Espen Åsan, 2022.

Bilde 4. Soterot ble funnet lokalt spredt i området. Foto: Espen Åsan, 2022.

Bilde 5. Eldre furu innenfor naturtypen boreal hei ved Storrlineset øst. Foto: Espen Åsan, 2022.

Bilde 6. Bilde fra naturtype boreal hei med stedvis tett vegetasjon med bjørk. Foto: Espen Åsan, 2023.

Faun Naturforvaltning AS, Klokkarhamaren 6, 3870 Fyresdal | Telefon 976 65 517 | post@fnat.no | www.fnat.no